

*Тавтологія і плеоназм.
Дублювання іменника
займенником*

Лекція 2

ПІД ЧАС ЦЬЄЇ ЛЕКЦІЇ МИ РОЗГЛЯНЕМО ТАКІ ПУНКТИ:

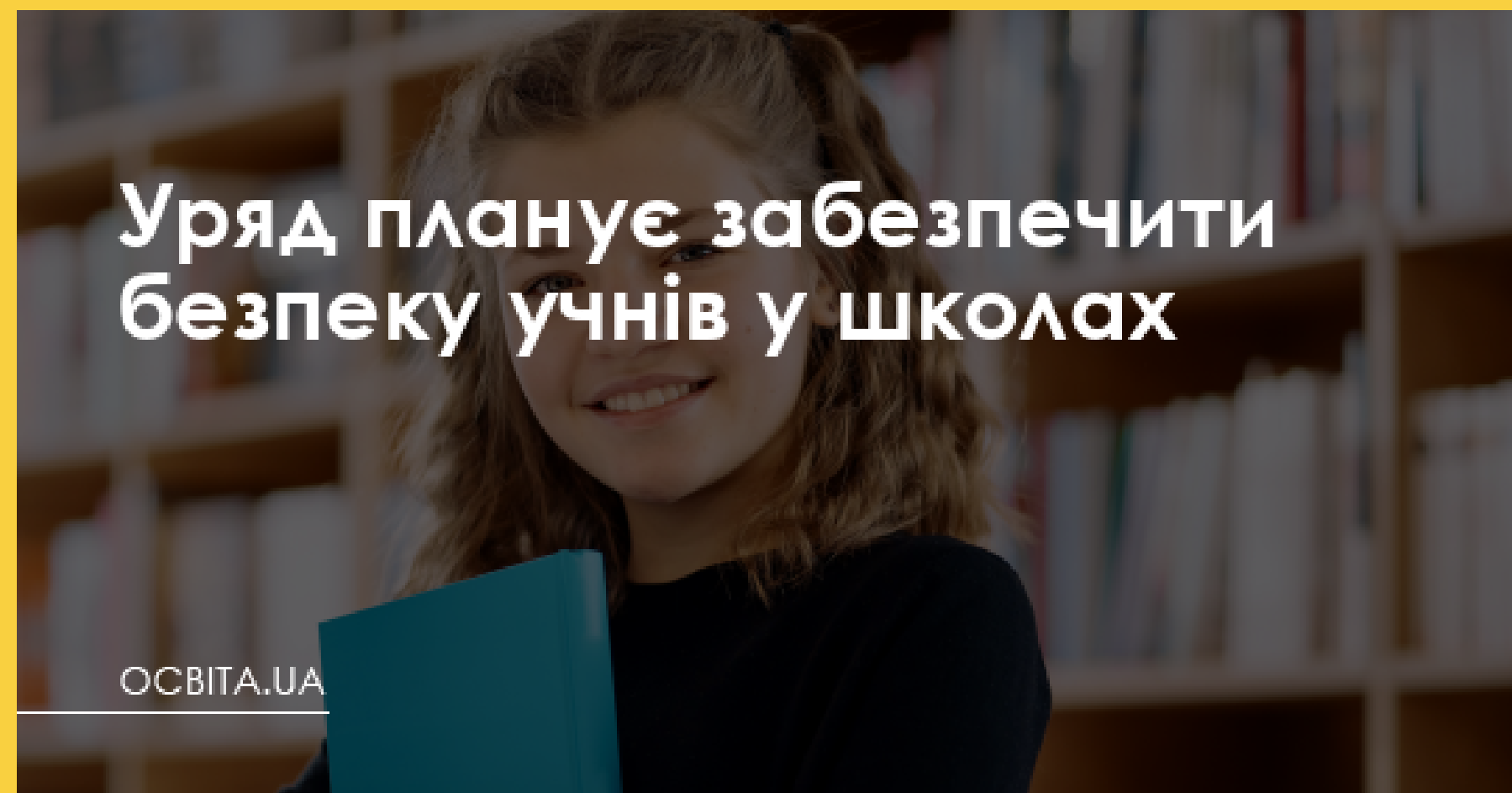
- Тавтологія.
- Випадки доцільності використання тавтології.
- Роль тавтології в поезії.
- Плеоназм, його відмінність від тавтології.
- Дублювання іменника займенником.

ТАВТОЛОГІЯ

Тавтологія – це повторення в одному чи сусідніх реченнях однокореневих слів або одного слова чи різних його форм.

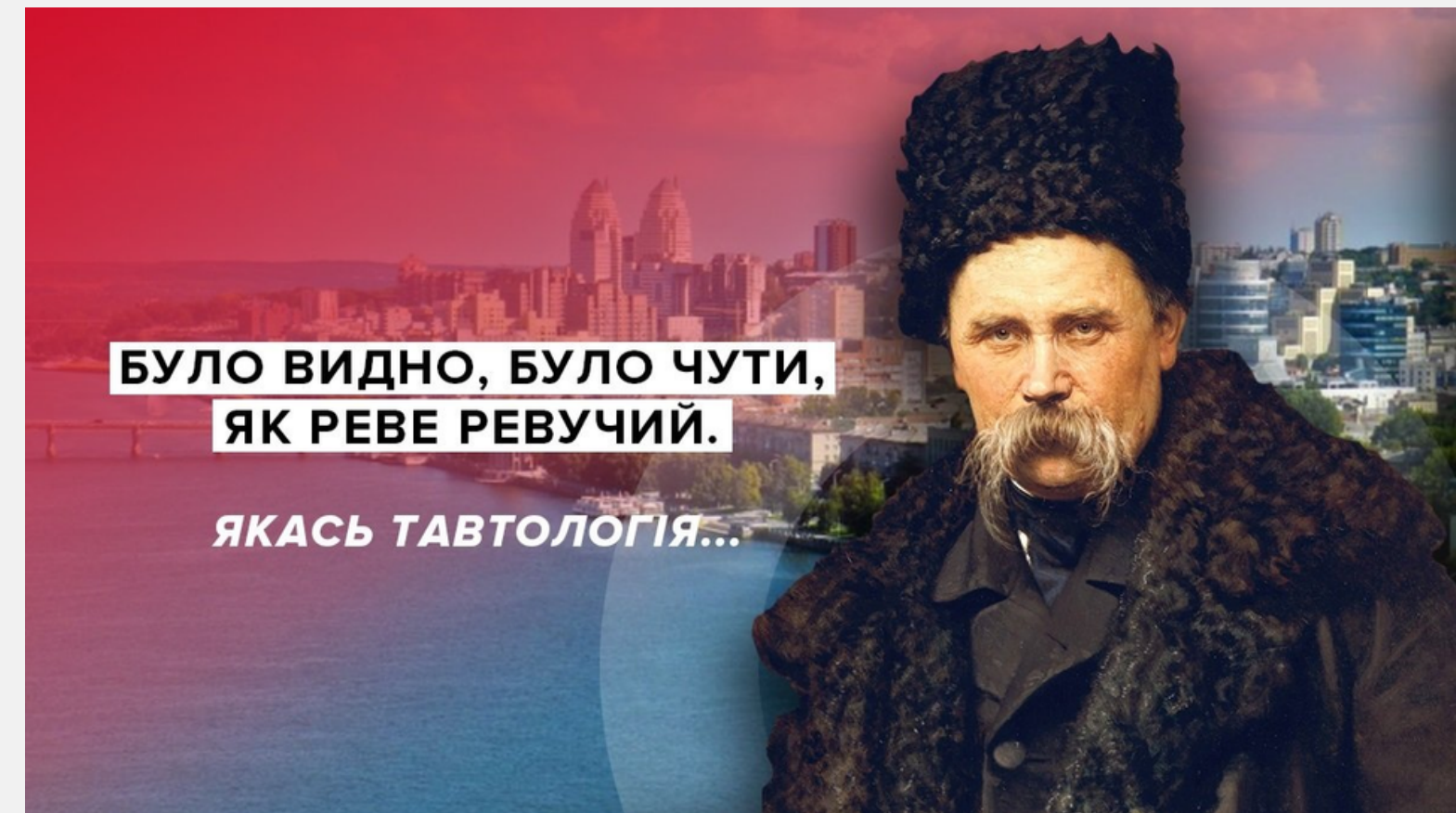
Нагадаємо, що **корінь** – це частина слова, яка повторюється у всіх спільнокореневих словах.

Прикладами тавтології є такі словосполучення: **свідчення свідків, широко поширений, забезпечити безпеку** та інші.

Деякі тавтології вважаються виправданими тому, що один із компонентів, які входять до їхнього складу, неможливо замінити синонімічним, наприклад: помити мийку, зупинити на зупинці, чорне чорнило та ін.

Тавтології необхідно уникати в мовленні і на письмі, проте в художніх текстах, особливо в поезіях, в окремих випадках тавтологія буває виправданою і вживається зі стилістичною метою. Наведемо приклади.

...Коли кричали люди «Браво!» і зріла дума на чолі.

Поети! Маєте ви право довічно жити на землі!

Бо ваші думи вузлуваті, бере з них корінь чистоту.

Для вас робили каземати, а ви стояли на посту,
Щоб пісня правду воскресила, щоб сонце досягло мети.
Ні, жодна куля, жодна сила не в силі вас перемогти.

В. Вихрущ «У підніжжі Машука»

У синьому небі я висіяв ліс,
У синьому небі, любов моя люба,
Я висіяв ліс із дубів і беріз,
У синьому небі з берези і дуба...

М. Вінграновський

«У синьому небі я висіяв ліс»

Сестри білять яблуні в саду.
Мати білять хату та у хаті.
Біля хати білий батько на канапі
Вигріває війни та журбу.

Мати білять яблуні в саду.
Мати білять хату та у хаті.
Біля хати білий батько на канапі...

Мати білять яблуні в саду.
Мати білять хату. Білять хату...

М. Вінграновський

«Сестри білять яблуні в саду»

РОЛЬ ТАВТОЛОГІЙ У ПОЕЗІЯХ

- підсилення думки
- творення символів та образів
- творення синтаксичних фігур
- вираження емоційності

ПЛЕОНАЗМ

Плеоназм – це повторення різнокореневих, але однакових за змістом слів. Поширеним є приклад **моя автобіографія**. Авто- й означає «мій», тобто авторський, тому правильно казати або просто автобіографія, або моя біографія. Іноді плеоназм і тавтологію розглядають як синонімічні поняття, але це не зовсім так.

Моя автобіографія

Остап Вишня

УкрЛіб

ПРИКЛАДИ ПЛЕОНАЗМУ:

- ***перший дебют*** (дебют – це і є те, що трапалося вперше, дебют не може бути другим)
- ***у кінцевому підсумку*** (підсумок і є кінцевим, він не може бути початковим),
- ***колишній ексвійськовий*** (частка екс вже означає колишній).

Зверніть увагу! За новим правописом частки *екс, міні, максі, віце* та інші пропонується писати зі словом разом, а не через дефіс.

ДУБЛЮВАННЯ ІМЕННИКА ЗАЙМЕННИКОМ

- Це дуже поширена лексична помилка, яку допускають навіть філологи. Часто вона виникає під час спонтанного мовлення, коли людина, думаючи про те, що сказати далі, вживає після іменника займенник **ВІН**, **ВОНА** чи **ВОНО**.

Наприклад: **Цей художник, він дуже талановитий** замість **Цей художник дуже талановитий**. Іноді займенник **ВІН** перетворюється на слово-паразит, яке невиправдано використовують у мовленні весь час. Цього треба уникати.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

Сподіваюся, інформація цієї теми виявилась для Вас корисною, і Ви дізналися щось нове.

Якщо у Вас виникли запитання, зауваження чи поради, пишть мені в особисті повідомлення на сторінці курсу – я обов'язково відповім. Гарного дня і успішного проходження тесту із цієї теми.

Зображення, використані у презентації, взяті з інтернету чи запропоновані ресурсом "Canva".